

Дебата о односима Србија–НАТО

Алијанса није услов за чланство у Унији

У организацији „Новог магазина“ одржан је округли сто „Да ли ће се мењати односи Србије и НАТО-а после почетка преговора о придруживању Европској унији“. Дискусија је подељена у два панела – „Развој и перспективе односа Србије и НАТО-а и могућности сарадње у оквиру Програма „Партнерство за мир“ и „Србија, НАТО и Европа“.

На округлом столу „Да ли ће се мењати односи Србије и НАТО-а после почетка преговора о придруживању Европској унији“ учествовали су помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић, начелница Одељења за НАТО и „Партнерство за мир“ у Сектору за безбедносну политику Министарства спољних послова Дијана Иванчић, амбасадор Словачке у Србији Јан Варшо и изасланик одбране Аустрије бригадни генерал Рајнхард Шоберл. Говорили су и професор Факултета политичких наука Предраг Симић, директорка Београдског центра за безбедносну политику Соња Стојановић Гајић, директорка Центра за евро-

атлантске студије Јелена Милић и пројект менаџер Атлантског савета Борис Вицулин.

Помоћник министра Јовановић истакао је да је Србија у децембру 2007. године декларисала војну неутралност и да је сарадња Србије и НАТО-а формално регулисана потписивањем „Оквирног документа“ 2006. године и приступањем Програму „Партнерство за мир“. Према његовим речима, дозвољени оквир међународне сарадње у области одбране обухвата учешће у безбедносним аранжманима Уједињених нација, Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), у активностима Савета Европе, затим учешће у Програ-

му „Партнерство за мир“, у Заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици Европске уније, као и учешће у регионалним безбедносним иницијативама и билатералној сарадњи.

Представница Министарства спољних послова рекла је да Србија нема тежњу ка чланству у Алијанси, али да вреднује идеје обезбеђивања стабилности региона које тај савез нуди, док Вицулин сматра да Србија треба да постане члан НАТО-а јер тиме добија низ погодности, и безбедносних и економских.

Амбасадор Словачке у Београду Јан Варшо говорио је о основним задацима његове амбасаде, која је од почетка 2013. године Контактна ам-

Унија - да, Алијанса - не

басада НАТО-а у Србији. Истакао је добру сарадњу и олакшице у комуникацији званичника Алијансе са Србијом, а Рајнхард Шоберл поделио је с присутнима искуства Аустрије, чланице Европске уније, која као војно неутрална добро сарађује с НАТО-ом.

Професор Факултета политичких наука Предраг Симић сматра да земље које желе да уђу у Унију треба да приступе НАТО-у, јер су то два дела једне исте целине – трансатлантске заједнице.

Директорка Центра за евроатлантске студије истакла је да је сада добар моменат да се преиспита одлука о војној неутралности и да ли наша држава има могућности да сама одговори на нове изазове, ризике и претње. Соња Стојановић Гајић сматра да процеси приступања Унији и Алијанси међусобно нису условљени и истиче залагање за јаснија и прецизнија објашњења јавности какве користи Србија има од свега тога.

У оквиру дебате истраживач „Ипсос стратегијски маркетинга“ Марко Уљаревић приказао је резултате истраживања ставова грађана Србије о НАТО-у и Европској унији, према којима је 53 одсто грађана за чланство у Унији, а 13 одсто за приступање Алијанси. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимила Стефана САВИЋ

МЛАДИ ВОЛЕ И ИСТОК И ЗАПАД

Док грађани Србије старији од 60 година убедљиво најбоље мишљење имају о Русији, много лошије о Европској унији, а тек око десет одсто њих мисли добро о НАТО-у, популација између 18 и 29 година готово подједнако позитивно мисли о Унији као и о традиционалним пријатељима с Истока. Млади имају нешто повољнији став и према државама које чине окосницу Европске уније, на пример о Немачкој, о којој се позитивно изјашњава четвртина младих.

Већина грађана, тачније око 53 одсто испитаних на референдуму о чланству наше земље у Унији одабрало би позитиван одговор, док би „да“ на питање о чланству у Северноатлантском савезу заокружио тек сваки седми становник Србије – могло се чути на округлом столу „Да ли ће се мењати односи Србије и НАТО-а после почетка преговора о придруживању Европској унији“, који је организовао „Нови магазин“. Све више наших грађана заправо мисли да су пут европских и атлантских интеграција одвојени – бележе истраживачи јавног мњења.

Према речима Марка Уљаревића, истраживача „Ипсос стратегијски маркетинга“, агенције која је истраживала јавно мњење о поменутих темама, поверење у Унију варирало је претходних година. Позитивни скокови, како каже, забележени су у случајевима попут додељивања безвизног режима за грађане Србије приликом путовања у Европску унију, потписивања Бриселског споразума, претходно и ССП-а, те отварања фабрике аутомобила „Фиат“ у Крагујевцу. Расположење према Унији погоршавало се у случајевима када су одлуке Хага и ставови појединих земаља њених чланица у погледу независности Косова и Метохије противречили мишљењу већине наших грађана.

Према Уљаревићевим речима, у периоду од 2006. године до данас позитивно расположење према Европској унији забележило је пад са 62 на 53 одсто оних који би на референдуму о чланству изабрали позитиван одговор. Ипак, тренд повећања процента оних који би се на евентуално расписаном референдуму уопште изјашњавали о томе у константном је порасту, што сведочи о повећаној свести о потреби за наставком европских интеграција. Занимљиво је да, иако више од пола испитаника каже да је за улазак Србије у Европску унију, тек 26 одсто испитаника има позитивно мишљење о Унији.

Став грађана о потенцијалном чланству наше државе у НАТО-у разликује се у многоме од става према Европској унији. Наиме, на евентуалном референдуму на то питање „да“ би заокружило тек око 13 одсто грађана, иако двоструко више испитаних сматра да би Србија имала користи од чланства у Алијанси. Највећи отпор према чланству имају грађани старији од 60 година, док нешто повољнији став о том правцу безбедносних интеграција има популација млађа од 30 година и високообразовани грађани, од којих је у просеку сваки четврти за чланство Србије у Северноатлантској организацији.

Уљаревић наглашава да је негативан став грађана Србије о НАТО-у заснован на догађајима из 1999. године, док се као остали, али далеко мање заступљени разлози за неприступање тој организацији наводе „ратовање за туђе интересе“, излагање земље ризику од тероризма, трошкови, те концепт војне неутралности који се посматра као жељено стање. Аргументи за евентуално учлањење Србије у Алијансу су, према мишљењу испитаника, углавном војне природе – модернизација оружаних снага, обнова наоружања и војне опреме и брже приступање Европској унији.

Ипак, од априла 2012. године до данас, према истраживању „Ипсос стратегијски маркетинга“, проценат оних који мисле да су путеви Србије ка Европској унији и ка интеграцијама НАТО-а раздвојени порастао је са 25 на 40 одсто.

Према речима Марка Уљаревића, ставови грађана Србије према НАТО-у углавном су формулисани на основу емоција и постоји веома мало јасних чињеница којима се барата приликом формирања ставова о тако важним питањима за будућност земље. Он је препоручио актерима јавне комуникације, пре свега доносиоцима одлука у име државе, али и медијима, да инсистирају на квалитетнијем и јаснијем информисању грађана о свим аспектима интеграција о којима је било речи у истраживању. ■

А. ПЕТРОВИЋ